

Άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός, Με πεποίθηση εικονίζω τον άορατο Θεό ως ορατό

/ Σοφίας Πατερικής Απαύγασμα

Άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός.

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

[...]

4. Γνωρίζω εκείνον που μίλησε αληθινά· «Ο Κύριος ο Θεός σου είναι ένας Κύριος», και «τον Κύριο το Θεό σου θα προσκυνάς και μόνο αυτόν θα λατρεύεις», και «δεν υπάρχουν για σένα άλλοι Θεοί», και «δεν θα κατασκευάσεις κανένα γλυπτό ομοίωμα, όσα υπάρχουν πάνω στον ουρανό και κάτω στη γη», και «να ντροπιαστούν όλοι που προσκυνούν τα είδωλα», και «Θεοί, που δεν δημιούργησαν τον ουρανό και τη γη, να χαθούν», και όσα παρόμοια «από τα παλιά χρόνια που ο Θεός μίλησε στους προπάτορες και στους προφήτες και σε τούτες τις μέρες σε μας με το μονογενή του Υιό, μέσω του οποίου δημιούργησε το σύμπαν».

Γνωρίζω εκείνον που είπε· «Τούτη είναι η αιώνια ζωή, να δέχονται εσένα, το μόνο αληθινό Θεό, και τον Ιησού Χριστό που έστειλες». Πιστεύω σ' ένα Θεό, μια αρχή των πάντων, άναρχο, άκτιστο, άφθαρτο και αθάνατο, αιώνιο και αίδιο, ακατάληπτο, ασώματο, άορατο, απερίγραπτο, ασχημάτιστο, μια υπερούσια ουσία, υπέρθεη θεότητα, σε τρεις υποστάσεις, σε Πατέρα και σε Υιό και σε Άγιο Πνεύμα, και αυτόν μόνο λατρεύω και σ' αυτόν μόνο προσφέρω την προσκύνηση της λατρείας.

Ένα Θεό προσκυνώ, μια θεότητα, αλλά και τριάδα υποστάσεων λατρεύω, Θεό Πατέρα και Θεό Υιό σαρκωμένο και Θεό Άγιο Πνεύμα, ένα Θεό.

Δεν προσκυνώ την κτίση στη θέση του κτίστη, αλλά προσκυνώ τον κτίστη που κτίστηκε κατά την ανθρώπινη φύση και κατέβηκε στην κτίση χωρίς να μειωθεί και να αλλοιωθεί, για να δοξάσει τη δική μου φύση. Και να με κάνει κοινωνό της θείας φύσης.

Προσκυνώ μαζί με το βασιλιά και Θεό το βασιλικό ένδυμα του σώματος όχι σαν ένδυμα μήτε σαν τέταρτο πρόσωπο (μακριά μια τέτοια βλασφημία), αλλά ως ομόθεο πρόσλημμα, όπως αυτό το ίδιο που το έχρισε, καθώς καθιερώθηκε και έγινε ομόθεο αμετάβλητα· δεν έγινε βέβαια θεότητα η φύση της σάρκας, αλλ' όπως ακριβώς ο Λόγος έγινε άτρεπτα σάρκα και παρέμεινε ό,τι ήταν πριν, έτσι και η σάρκα έγινε Λόγος χωρίς να χάσει αυτό που είναι ταυτιζόμενη βέβαια με το Λόγο κατά την υπόσταση.

Γι' αυτό με πεποίθηση εικονίζω τον άορατο Θεό όχι ως άορατο, αλλ' ως ορατό καθώς έγινε για μας προσλαμβάνοντας ανθρώπινη φύση. Δεν εικονίζω την άορατη θεότητα, αλλά εικονίζω του Θεού τη σάρκα που είναι ορατή.

Γιατί, αν είναι αδύνατο να εικονίσεις την ψυχή, πόσο μάλλον το Θεό που χάρισε και στην ψυχή την άυλη ιδιότητα;

5. Αλλά λένε· ο Θεός έδωσε εντολές με το Μωυσή το νομοθέτη·«τον Κύριο το Θεό σου θα προσκυνάς και μόνο αυτόν θα λατρεύεις», και «δεν θα κατασκευάσεις κανένα ομοίωμα, όσα υπάρχουν στον ουρανό και στη γη.

Αδελφοί, πράγματι πλανιούνται όσoι δεν ξέρουν τις Γραφές και όσoι δεν ξέρουν ότι «το γράμμα νεκρώνει, ενώ το πνεύμα ζωοποιεί», και είναι εκείνοι που δεν ερευνούν το πνεύμα που κρύβεται κάτω από το γράμμα. Αξίζει σ' αυτούς να πω· αυτό που δίδαξε εκείνος, να σας διδάξει και το επόμενο.

Μάθε λοιπόν, πώς ο νομοθέτης ερμηνεύει όλα αυτά στο Δευτερονόμιο λέγοντας: «Και μίλησε ο Κύριος σε σας μέσα από φωτιά· ακούσατε φωνή και λόγια και δεν είδατε ομοίωμα, παρά μόνο φωνή υπήρχε», και παρακάτω, «Και φυλάξτε καλά τις ψυχές σας, μια και δεν είδατε ομοίωμα την ημέρα που μίλησε ο Κύριος σε σας στο όρος Χωρήβ μέσα από φωτιά, να μην παρανομήσετε και να μη φτιάξετε για σας κανένα γλυπτό ομοίωμα, καμιά εικόνα, κανένα ομοίωμα αρσενικού ή θηλυκού, κανένα ομοίωμα κανενός ζώου από όσα υπάρχουν στη γη, κανένα ομοίωμα αρπακτικού πτερωτού», και ύστερα από μερικά τα εξής, «πρόσεξε, μήπως κοιτάζοντας τον ουρανό και βλέποντας τον ήλιο και το φεγγάρι και τ' αστέρια κι όλο τον κόσμο του ουρανού, μην παρασυρθείς και τα προσκυνήσεις όλα αυτά και τα λατρέψεις».

Απόσπασμα από τον λόγο «Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνας», λόγος Α', του αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού. Κείμενο, μετάφραση, εισαγωγή, σχόλια, Νίκος Ματσούκας. Περιέχεται στο βιβλίο «Ι. Κατά Μαννιχαίων διαλόγος. ΙΙ. Προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνας, λόγοι τρεις», των εκδόσεων Π. Πουρναρά.

<https://bit.ly/3qVzFDQ>